

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

Друга Секція

Справа «Щербаков проти України»

(заява № 75786/01)

РІШЕННЯ

Страсбург

19 квітня 2005 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Щербаков проти України»

Європейський суд з прав людини (Друга Секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. Дж.-П. Коста, Голова,
п. І. Кабрал Баррето,
п. Р. Тюрмен,
п. В. Буткевич,
п. М. Угрехелідзе,
п. Е. Фура-Сендстрьом,
п. Д. Йочене, судді,
та пані С. Долле, Секретар Секції,
після обговорення в нарадчій кімнаті 22 березня 2005 року,
вносить таке рішення, що було прийняте цього дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою № 75786/01, поданою до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав і основних свобод людини (далі — Конвенція) громадянином України Анатолієм Олександровичем Щербаковим (далі — заявник) 7 березня 2001 року.

2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений Уповноваженими — пані Валерією Лутковською, яку змінила пані Зоряна Бортновська.

3. 9 травня 2003 року скарги заявника за п. 1 ст. 6 Конвенції та ст. 1 Протоколу № 1 були направлені на комунікацію з Урядом-відповідачем. Того ж дня Суд вирішив, що може бути застосовано п. 3 ст. 29 Конвенції і прийнятність та суть скарги будуть розглядатись разом.

4. І заявник, і Уряд подали свої зауваження щодо прийнятності та суті (Правило 54-А).

ФАКТИ

5. Заявник — громадянин України, який народився в 1956 році та проживає у місті Лисичанську, Україна.

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

6. З 1997 року до 1998 року заявник працював у Лисичанському шахтобудівельному управлінні (далі — Управління).

7. Відповідно до зауважень Уряду з 1997 року шахта зазнавала фінансових труднощів і, відповідно, заробітна плата робітникам виплачувалась нерегулярно. 24.07.1997 Державна податкова інспекція м. Лисичанська повідомила Відділ державної виконавчої служби, що все майно Управління перебуває у податковій заставі.

8. У жовтні 2000 року заявник звернувся до Лисичанського міського суду з позовною заявою про стягнення з Управління заборгованості із належної йому заробітної плати.

9. 2 листопада 2000 року Лисичанський міський суд задовольнив вимоги заявника та зобов'язав Управління сплатити заявнику 4857,531 грн.

10. 14 листопада 2000 року Лисичанський відділ державної виконавчої служби (далі — ДВС) розпочав виконавче провадження щодо виконання рішення від 2 листопада 2000 року.

11. 23 листопада 2000 року державний виконавець виніс постанову про стягнення з боржника виконавчого збору та приєднання виконавчого

провадження у справі заявника до зведеного виконавчого провадження № 4/2 від 1 вересня 2000 року, що включало інших кредиторів шахти.

12. 1 липня 2001 року ДВС повідомив заявника про те, що рішення не може бути виконане в зв'язку з відсутністю коштів в Управлінні.

13. 28 листопада 2003 року Управління виплатило заявнику 4857,53 грн відповідно до рішення від 2 листопада 2000 року.

14. 1 грудня 2003 року ДВС закінчило виконавче провадження, оскільки рішення суду було виконано в повному обсязі.

15. 21 січня 2004 року заявник повідомив Суд, що йому було виплачено заборгованість із заробітної плати у сумі 6665,002 грн, яка включала заборгованість за рішенням від 2 листопада 2000 року.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО ТА ПРАКТИКА

16. Національне законодавство та практика викладені у рішеннях по справах «Ромашов проти України» (№ 67534/01, пп. 16-18, від 27.07.2004) та «Дубенко проти України» (№74221/ 01, пп. 21-23, від 11.01.2005).

ПРАВО

17. Заявник скаржився на невиконання рішення Лисичанського міського суду від 2 листопада 2000 року, винесеного на його користь. Він стверджував про порушення п. 1 ст. 6 Конвенції та ст. 1 Протоколу № 1, які передбачають таке:

18. п. 1 ст. 6

«Кожен при вирішенні питання щодо його цивільних прав та обов'язків (...) має право на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом. (...)»

19. ст. 1 Протоколу № 1

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений свого майна інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які, на її думку, є необхідними для здійснення контролю за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів».

I. ПРИЙНЯТНІСТЬ

А. Статус жертви заявника

20. Уряд стверджував, що заявник не може більше вважатися жертвою порушення п. 1 ст. 6 Конвенції, оскільки рішення від 2 листопада 2000 року було виконано в повному обсязі. Таким чином, Уряд вважав, що заява повинна бути визнана неприйнятною або викреслена з реєстру справ Суду.

21. Заявник не погодився.

22. Суд зазначає, що це питання вже розглядалось у ряді рішень (див. рішення у справі «Войтенко проти України» від 06.06.2004, № 18966/02, п. 35; рішення у справі «Шмалько проти України» від 20.07.2004, № 60750/00, п. 34). У цих справах Суд встановив, що заявники залишаються жертвами стверджуваного порушення п. 1 ст. 6 Конвенції відносно періоду, протягом якого рішення, на невиконання яких вони скаржаться, залишались невиконаними (див. ухвалу у справі «Скубенко проти

України» від 6 квітня 2004 року № 41152/98). Таким чином, Суд відхиляє заперечення Уряду щодо втрати заявником статусу жертви.

Б. Заперечення щодо вичерпання національних засобів захисту

23. Уряд стверджував, що заявник не вичерпав засоби національного захисту, оскільки він не звертався до національних судів зі скаргами на бездіяльність ДВС чи для прискорення перебігу виконання рішення у його справі.

24. Заявник не погодився з цим твердженням.

25. Суд нагадує свою прецедентну практику щодо вирішення цього питання (див. рішення у справі «Войтенко проти України», пп. 28-31, та рішення у справі «Шмалько проти України», пп. 37-39). Суд не знаходить причин розрізняти дану заяву від попередніх рішень. Відповідно, Суд доходить висновку, що заявник був позбавлений можливості використати засоби захисту, на які посилався Уряд, і, таким чином, дотримався вимог, передбачених п. 1 статті 35 Конвенції.

В. Висновок щодо прийнятності заяви

26. У світлі наданих сторонами зауважень Суд вважає, що скарга заявника відповідно до п. 1 ст. 6 Конвенції порушує серйозні питання факту та права відповідно до Конвенції, визначення яких вимагає розгляду по суті. Суд доходить висновку, що скарга не може бути відхилена як явно необґрунтована у сенсі п. 3 ст. 35 Конвенції. Суд не знаходить підстав для проголошення заяви непринятною. З тих же підстав скарги заявника за ст. 1 Протоколу № 1 не можуть бути проголошені неприйнятними.

II. ЩОДО СТВЕРДЖУВАНОВОГО ПОРУШЕННЯ П. 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

27. Уряд стверджував, що у цій справі не було порушення п. 1 ст. 6 Конвенції з огляду на те, що рішення було виконано.

28. Заявник з цим не погодився.

29. Суд зазначає, що держава несе відповідальність за борги підприємства, яке розглядається (див. рішення у справі «Ромашов проти України» від 27 липня 2004 року, п. 41, заява № 67534/01). Суд зауважує, що затримка у виконанні рішення за певних обставин може бути виправдана, але не повинна бути такою, що порушує саму сутність права, що захищається п. 1 ст. 6 Конвенції (див. рішення у справі «Імобільяре Саффі», заява №22774/93, п. 74, ЄСПЛ 1999-У). У цій справі заявник не повинен був мати перешкоди в отриманні відшкодування за рішенням, винесеним на його користь, яке було дуже важливим для нього з огляду на стверджуване важке фінансове становище в державі.

30. Суд звертає увагу, що рішення від 2 листопада 2000 року залишалось невиконаним тривалий період часу (понад три роки). Рішення залишалось невиконаним до грудня 2003 року, коли заявнику була виплачена заборгованість у повному обсязі. Суд також зазначає, що це рішення було виконане тільки після направлення заяви на комунікацію з Урядом-відповідачем.

31. Таким чином, Суд вважає, що з огляду на неспроможність прийняти потрібні міри для виконання рішення протягом більш ніж трьох років, державні органи позбавили п. 1 ст. 6 Конвенції його сенсу. Найявна очевидна затримка у виконанні рішення з листопада 2000 року до

дати, коли справа була надіслана на комунікацію з Урядом-відповідачем для надання зауважень. Суд вважає, що Уряд не надав будь-яких виправдань такій затримці (див. рішення у справі «Шмалько проти України» від 20.07.2004, № 60750/00, п. 45).

32. Відповідно, у цій справі було порушено п. 1 ст. 6 Конвенції.

III. ЩОДО СТВЕРДЖУВАНОВОГО ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 1 ПРОТОКОЛУ № 1 ДО КОНВЕНЦІЇ

33. Заявник стверджував, що в порушення ст. 1 Протоколу № 1 було невиправдане втручання у його майнові права. Суттєва затримка при виплаті заборгованості позбавила заявника реального володіння його майном.

34. Уряд погоджувався, що в сенсі цього положення рішення суду становить майно. Проте Уряд вважав, що статтю 1 Протоколу № 1 не було порушено, оскільки право заявника на присуджені йому кошти не ставилось під сумнів і його не було позбавлено власності. Уряд також зауважив, що затримка у виплаті коштів була зумовлена нестачею коштів у підприємства-боржника.

35. Суд нагадує свою прецедентну практику про те, що неможливість для заявника домогтись виконання судового рішення, винесеного на його чи її користь, становить втручання у право на мирне володіння майном, передбачене у першому реченні п. 1 ст. 1 Протоколу № 1 (див. рішення у справі «Войтенко проти України», п. 53).

36. Суттєва затримка виплати коштів заявнику у цій справі більше трьох років також становить втручання, яке Уряд належним чином не обґрунтував. Суд вирішує, що відсутність бюджетного фінансування не є виправданням за бездіяльність. Відповідно, тут також є порушення ст. 1 Протоколу № 1.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

37. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову компенсацію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

А. Шкода та судові витрати

38. Заявник просив відшкодувати матеріальну шкоду у розмірі, пов'язаному з сумою, що належить йому відповідно до рішення, та нематеріальну шкоду в сумі 2000,00 грн (300 євро).

39. Уряд не погодився з вимогами заявника як такими, що є безпідставними.

40. Об'єктивно оцінюючи ситуацію, як цього вимагає стаття 41 Конвенції, Суд присуджує заявнику загальну суму 1500 євро з огляду на всі його вимоги та витрати у судовому провадженні.

Б. Пеня

41. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського Центрального Банку, до якої мають бути додані три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* заяву прийнятною;
2. *Вирішує*, що у цій справі було порушення п. 1 ст. 6 Конвенції;
3. *Вирішує*, що у цій справі було порушення ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції;
4. *Вирішує*, що
 - (а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявнику суму, що складає 1500 євро (одна тисяча п'ятсот євро), плюс суму будь-якого податку, який може бути стягнуто з заявника;
 - (б) валюта платежу має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу;
 - (в) у випадку невиконання чи несвоєчасної виплати державою-відповідачем належної заявникові суми, на неї нараховуватиметься пеня, яка дорівнює граничній позичковій ставці Європейського Центрального Банку плюс три відсотки, з часу, коли закінчиться вищезгаданий тримісячний строк, і до моменту повного розрахунку.
5. *Відхиляє* інші вимоги заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 19 квітня 2005 року відповідно до пп. 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

С. ДОЛЛЕ
Секретар Секції

Дж.-П. КОСТА
Голова Секції